

Шерстюк В. О.,

здобувач вищої освіти 210 н.г.

Навчально-науковий інститут
поліцейської діяльності,

Національна академія внутрішніх
справ

(м. Київ, Україна)

Науковий керівник:

Кувакін С. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін,

Київський інститут Національної
гвардії України

(м. Київ, Україна)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Підготовка фахівців для сектору безпеки та оборони України є стратегічно важливою сферою державної політики, оскільки саме кваліфіковані кадри забезпечують ефективне функціонування силових структур та захист національних інтересів у період воєнного стану. Нормативно-правові основи цієї підготовки визначаються Конституцією України, законами, підзаконними актами та статутами закладів вищої освіти (ЗВО) зі специфічними умовами навчання. Зокрема, Закон України «Про вищу освіту» передбачає підготовку курсантів, слухачів, студентів та ад'юнктів для служби у підрозділах поліції, цивільного захисту, пенітенціарної системи та інших структур сектору безпеки, закріплюючи особливості освітнього процесу та підпорядкування навчальних закладів державним органам.

Професійна підготовка у таких ЗВО має спеціалізований профіль, який формує ключові компетентності майбутніх фахівців, визначає цілі освітнього середовища, його структуру та напрями розвитку. Освітній процес ґрунтується на дотриманні академічної автономії, партнерських засад, створенні умов для індивідуальних освітніх траєкторій та розвитку науково-дослідної діяльності, що дозволяє готувати висококваліфіковані кадри для різних ланок сектору безпеки.

Особливістю навчання у таких закладах є поєднання академічної освіти з військово-службовими вимогами. Курсанти дотримуються статутної дисципліни, службової субординації та суворого контролю, виконують накази, проходять підготовку з використанням зброї та спеціальної техніки, несуть службу, чергують та виконують реальні завдання, що відтворює майбутню професійну діяльність. Регламентований розпорядок дня, проживання у

гуртожитках казарменого типу, спеціальній однострій, контроль поведінки та психологічна стійкість курсантів є невід'ємними складовими цього процесу.

Важливою складовою підготовки є формування правової культури, патріотичного світогляду та поваги до цінностей громадянського суспільства, що визначено статутами ЗВО, зокрема Харківського національного університету внутрішніх справ. Це сприяє не лише професійній, але й морально-психологічній підготовці майбутніх офіцерів, їх здатності приймати відповідальні рішення в екстремальних умовах.

У період воєнного стану питання професійної підготовки набуває особливого значення. Сучасні виклики військово-політичної обстановки вимагають від фахівців сектору безпеки здатності швидко орієнтуватися в змінних умовах, приймати нестандартні рішення та ефективно застосовувати новітні технології управління військами та ведення бойових дій. Оптимізація освітнього процесу передбачає використання інноваційних методів навчання, інтерактивних форм роботи, тренінгів, рольових ігор, групових дискусій та ситуаційного аналізу. Ці методи формують колективне мислення, лідерські якості, аналітичні здібності та сприяють саморозвитку курсантів. Особливо ефективними є колективні та командні заняття, що імітують реальні умови бойової взаємодії, що надзвичайно важливо для підготовки офіцерів-прикордонників та спеціалістів оперативних підрозділів.

Водночас існують проблеми, що стримують підвищення якості підготовки: обмежене фінансування та нестача матеріально-технічних ресурсів, поєднання навчання з виконанням службово-бойових завдань, високий психологічний тиск на викладачів та курсантів, невідповідність окремих навчальних програм сучасним умовам бойових дій та потреба у швидкому оновленні змісту підготовки відповідно до новітніх зразків озброєння, військової техніки та тактичних рішень.

Серед пріоритетних напрямів розвитку системи підготовки кадрів — впровадження цифрових освітніх платформ, тренажерів і симуляторів, розширення можливостей дистанційного навчання, міжнародного обміну досвідом, вдосконалення навчальних планів із урахуванням бойового досвіду, активізація наукових досліджень у сфері військової педагогіки та психології, посилення морально-психологічного та патріотичного виховання особового складу.

Реформування сектору безпеки та оборони визначається пріоритетами Стратегії національної безпеки: мінімізація загроз державному суверенітету, відновлення територіальної цілісності, забезпечення прав і свобод громадян, інтеграція у європейські та трансатлантичні структури безпеки. Для досягнення цих цілей необхідне послідовне вдосконалення державної політики, модернізація освітніх та кадрових програм, формування сучасної структури сектору безпеки та оборони, а також зміцнення спроможностей держави у зовнішньополітичній сфері.

У сучасному світі практично всі держави мають системи підготовки військових і правоохоронних кадрів, проте методи та організаційні підходи

відрізняються. Провідні країни накопичили значний досвід підготовки фахівців, враховуючи національні та міжнародні виклики. В Україні важливим є поєднання традиційних методів навчання з новими технологіями, включно з кібербезпекою, протидією міжнародному тероризму та інтеграцією з сучасними системами управління військами.

Ефективна підготовка кадрів передбачає впровадження спеціалізованих механізмів: ретельний відбір кандидатів, розвиток практичних навичок, чітку професійну спеціалізацію, короткострокові інтенсивні програми, а також підготовку до міжнародної взаємодії через вивчення мов, стандартів та регулярне підвищення кваліфікації чинного персоналу.

Таким чином, сучасна система професійної підготовки кадрів сектору безпеки та оборони є багаторівневою, інтегрує освітні, практичні та виховні аспекти, формує покоління фахівців, здатних оперативно реагувати на загрози, ефективно протидіяти сучасним викликам і гарантувати безпеку та обороноздатність держави навіть в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. – Київ: Верховна Рада України, 1996. – 80 с.
2. Стратегія національної безпеки України. – Київ: РНБО України, 2020. – 42 с.
3. Харківський національний університет внутрішніх справ. Статут. – Харків, 2021. – 96 с.
4. Міністерство освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо організації навчального процесу у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. – Київ, 2022. – 35 с.
5. Бондаренко І. Професійна підготовка кадрів для сектору безпеки: теорія та практика. – Київ: Наукова думка, 2019. – 210 с.
6. Ковальчук О. М., Петренко В. А. Сучасні технології підготовки офіцерських кадрів. – Харків: Видавництво НГУВС, 2020. – 175 с.
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (дата звернення: 10.10.2025).
8. Buzan B., Hansen L. The evolution of international security studies. – New York: Cambridge University Press, 2009. – 383 p.
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України»: указ Президента України від 14.03.2016 № 92/2016 // Президент України: офіц. інтернет-представництво. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/922016-19832> (дата звернення: 10.10.2025).

10. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 10.10.2025).

11. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.10.2025).

12. Закон України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 10.10.2025).